

Zalka Margit

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Politechnikai múzeum műsoros előadásokkal

Húszéves tervezés után megvalósul Öveges József professzor

elképzelése Fonográf és magnetofon a „csodaszobában” –

----- Társadalmi összefogással a múzeum létesítésére

Forrás: *Esti Hírlap*

Osztályozás

Tárgy 708

Hely Politechnikai Múv.

Idő u. 1958.

Személy

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Beléptem a láthatatlan
 sugárba és a fotocella mű-
 ködni kezdett; az ajtó, anélkül,
 hogy hozzáértem volna, ki-
 nyílt, azután becsukódott mö-
 göttem. A szoba közepén lej-
 tős vályúba oly sebesen szalad-
 tak le különböző színű golyók,
 hogy az emberi szem mindent
 egyszínűnek látta, de egy
 gombnyomásra működő elek-
 tromos berendezés, színek szé-
 rint szétválogatta a golyókat...
 Ilyen csodákat láttam akkor,
 1938-ban a londoni tudományos
 múzeum „gyermekszobájában”.
 Elhatároztam, ezt nálunk is
 meg kell csinálni.

Öveges József professzor, a
 Politechnikai Jelenségbemuta-
 tató és Múzeum tervének szüle-
 téséről mondja ezt a Hazafias
 Népfront budapesti bizottsága
 titkárának szobájában.

— Képzeli el, azóta hány-
 szor indítványoztam. Mindenki
 lelkesedett. De egy ilyen in-
 tézményt létrehozni? Egyszer,
 1956-ban lett volna rá lehető-
 ség, de azt is elsöpörte az el-
 lenforradalom. Pedig szükség
 lett volna rá, munkások és fia-
 talok levelének tömege igazol-
 ja ezt.

Rakéták és kísérletek

Most pedig már itt fekszik
 a professzor előtt a legutóbbi
 tárgyalások aláírt, jóváhagyott
 jegyzőkönyve. Így kezdődik:
 „A Hazafias Népfront buda-

pesti bizottsága a magyar tá-
 rsadalom mozgósításával létre-
 hozza a politechnikai múzeum-
 mot.”

Egyelőre a Technika Háza-
 nak csak egy termébe, később
 — a társadalom segítségével —
 egész házba költöznek. Lehet,
 hogy a magyar „csodaszoba”
 egy új kutatóintézet alapja
 lesz. S addig is mi lesz? A leg-
 fontosabb fizikai jelenségek,
 eszközök, berendezések meg-
 ismertetése „gombnyomásra”
 vagy másként működő auto-
 matikus összeállításokon.

Emellett az automatizálásra
 nem alkalmas jelenségek szem-
 léltetésére állandóan tudomá-
 nyos műsorokat rendeznek.
 Ime egy óra műsora: a raké-
 ták működésének elvét, a
 hallhatóság határait mutatják
 be egyszerű kísérletekkel. Ere-
 deti fonográf hangfelvétel és
 leadás, ugyanez gramofonnal
 és magnetofonnal ismerteti a
 fejlődést a fonográfától a ma-
 gnetofonig. A fénycső működé-
 séig vezető fizikai jelenségek
 és alkalmazásuk kifejlődésének
 ismertetése. A „csodákat” az
 illető szakmák országos nevű
 képviselői mutatják be. A kí-
 sérleti berendezések mellé fi-
 zikai és technikai érdeklődésű
 fiatalokat állítanak. Őket ta-
 nítják be a kísérleti berendezé-
 sek kezelésére, a kísérletek el-
 magyarázására, úgy, mint az
 úttörő vasutasokat.

— Évente itt 500 ifjút vezet-
 nénk végig, tapasztalati ala-

pon, a fizika tudományának
 rejtelmeiben, természetesen a
 felnőtt látogatókon kívül —
 mondja Öveges professzor.

Tünemény egy befőttes üvegben

— Többször meglátogattam,
 Öveges barátom, aki egyszerű
 házi eszközökkel mutatott be
 olyan kísérleteket, amelyeket
 még fizikatanárok is ritkán
 látnak. Mint például Rayleigh-
 jele tüneményt egy befőt-
 tes üvegben, tejszöppelkel
 — mondja a politechnikai

múzeum másik szervezője, De-
 ge Lajos Kossuth-díjas mű-
 szerész, az Országos Találma-
 nyi Hivatal elnökhelyettese. —
 S hogy ez mit jelent? Két
 példát erre: egy mérnök kis-
 fia, ahogy sem értette a fizi-
 kát, s egyszer elvittem Öveges
 professzorhoz, aki egyszerű
 eszközökkel bemutatta a gye-
 reknek a már addig tanulta-
 kat. A fiú év végén fizikából
 ötös osztályzatot kapott. A Pál-
 féle légpárnás köszörű feltalá-
 lója is Öveges professzorral
 történt beszélgetése után ka-
 pott kedvet találmányának to-
 vábbi fejlesztésére.

A gyárban selejt — itt kincs

Dege Lajos majdnem egy-
 szerre kapta a Kossuth-díjat
 Öveges professzorral. Akkor
 ismerkedtek össze, amikor egy-
 másnak gratuláltak, s Dege La-

jost elragadta a gondolat: egy-
 szerűen, érthetően magyarázni
 a fizikát, a természeti jelensé-
 geket. Már tárgyalt vállalatve-
 zetőkkel, főmérnökökkel, ér-
 deklődött: milyen segítséget
 adhatnak, ha létrejön ez a mú-
 zeum. — Szükségünk lesz drót-
 ra, kapcsolókra — ami a quar-
 ban selejt, nekünk kincs. —
 Tárgyalt technikához értő szü-
 lőkkel, akik elvállalták, hogy
 felszerelik majd a kísérleti
 eszközöket.

— Beláthatatlan hatású len-
 ne — mondja —, ha minél töb-
 ben ismerhetnék tapasztala-
 ti alapon a természeti jelen-
 ségeket és azok alkalmazását.
 Milyen új tudányszerező
 nemzedék nőne fel, mennyire
 szélesedne az ifjúság érdeklő-
 dése a tudomány és technika
 iránt. Ezért fogtunk össze Öve-
 ges professzorral.

Zalka Margit